

CANAN COŐKUN • “Burası Mahkeme”

CANAN COŐKUN 1987'de Sarıyer'de doğdu. őr Air Abay Konanbay Lisesi'ni bitirdi. Gazeteciliğe Şubat 2012'de *Cumhuriyet*'te baŐladı ve Eylöl 2018'e kadar orada çalıŐtı. *Cumhuriyet*'te, yolsuzluk soruŐtırmaları, Fetullahçı yapı yargılamaları, basın ve ifade özgürlüğü davalarını takip etti. Çağdaş Gazeteciler Derneği Mustafa Ekmekçi Haber Ödölü (2016), Metin Göktepe Gazetecilik Ödölü (2017) ve Avrupa Birlięi AraŐtırmaçı Gazetecilik Ödülleri Genç Gazeteci Ödölü (2016) sahibi. Ocak 2019'dan beri Medyascope'ta çalıŐıyor.

İletişim Yayınları 2785 • Bugünün Kitapları 239

ISBN-13: 978-975-05-2705-0

© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ő. / I. BASIM

1. Baskı 2019, İstanbul

EDITÖR Tanıl Bora

YAYINA HAZIRLAYAN Özgür Gökmen

KAPAK Suat Aysu

KAPAK GÖRSELİ Berrin Simavlıoğlu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Elif Su KarŐılayan

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11

Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İŐ Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

CANAN COŐKUN

“Burası Mahkeme”

Yeni Türkiye’de Yargı Rejimi

Anneme ve babama...

İçindekiler

TEŞEKKÜR.....	9
ÖNSÖZ	11
İÇİNDEN MİTOLOJİ GEÇEN DAVALAR · FİKRET İLKİZ	13
BAŞLARKEN	17
1 CUMHURİYET'İN DAVALARI	23
2 SÖZCÜ DAVASI	105
3 ALTANLAR / NAZLI İLİCAK DAVASI	111
4 MURAT AKSOY / ATILLA TAŞ DAVASI	125
5 BARIŞ AKADEMİSYENLERİ DAVALARI	131
6 ÇAĞDAŞ HUKUKÇULAR DERNEĞİ VE HALKIN HUKUK BÜROSU DAVASI	139
7 İSTİNAF MAHKEMELERİ	151
SONSÖZ: BU KİTAP NE DİYOR?	157

TEŞEKKÜR

Bu kitabı yazmam için gerekli hevesi 29 Nisan 2018'de müdavimi olduğu Bebek Kahve'de kahvaltı yaparken Murat Sabuncu verdi. *Cumhuriyet* davasının hükmünün açıklanmasından dört gün sonraydı. Akın Atalay'ın tahliyesine sevinsek mi yağdırılan cezalara üzülsek mi ikilemini yaşadığımız sıralardı. Sabuncu, "Neden yazmıyorsun canım kardeşim?" diye sormuştu. *Cumhuriyet*'in adliye muhabiri olarak çoğunlukla *Cumhuriyet*'in davalarını izliyordum ancak davada yargılanan, meslekte çeyrek yüzyılı devirmiş gazetecilerin yanında çaylaştım. Bu yüzden Murat Sabuncu'ya titrek bir cevap vermiştim. O gün gazeteciliğe dair öyle güzel bir sohbet etmiştik ki akşamına yazmaya başladım. Teşvik ettiği için Murat ağabeye teşekkür borçluyum.

Yazmaya başladıktan sonra onca davanın arasında kayboldum. Hangisini nasıl anlatmalıyım bilmiyordum. O günlerde bir gazetecilik atölyesinde Gökçer Tahinciođlu ile tanıştım. Öyle içten biri ki birbirimizi yıllardır tanıyormuşuz gibi hissettim. Ona kitap çalışmasından bahsettim ve yolumu kaybettiğimi söyledim. Yolladığım taslak üzerinden yol gösterdi, motive etti. Desteđi için minnettarım.

Gazetede masasız ve bilgisayarsız kaldığımda bana odalarının kapısını açan, dostluklarını esirgemeyen, kitapsız bırakmayan, umutsuzluğa nefes borusu olan *Cumhuriyet Kitap Eki* sakinleri Turhan Günay, Dilek Akıskalı, Ali Bulunmaz ve Eray Ak'a teşekkür ederim.

Adliye koridorlarında, duruşma salonlarında mücadele eden meslektaşlarım Cansu Pişkin, Elif Akgül ve Yasın Kobulan'a, nam-ı diğer Ezik Basın'a dostluklarından dolayı minnettarım.

Bir adliye muhabiri en çok avukat tanır. Tanıdığım en içten avukatlar Fikret İlkiz, Bülent Utku, Mustafa Kemal Güngör, Tora Pekin ve Abbas Yalçın'a, adliyeye gitmeye başladığım ilk günlerde yol göstericim olan *Hürriyet* gazetesi adliye muhabiri Ayşegül Usta'ya teşekkürü borç biliyorum.

Cumhuriyet Akademi Eki aracılığıyla tanıdığım, pek çok konuda yol gösteren Özgür Gökmen'e, bu çalışmaya katkı sağladığı için teşekkür ederim.

Son olarak hakkımdaki davalarla yüreğini hoplattığım anem ve "Sen gazetecisin, el öpmezsin" diyerek elini öptürmeyen babama teşekkür ederim.

Istanbul, 10 Şubat 2019

ÖNSÖZ

Cumhuriyet gazetesinde çalışmaya Şubat 2012’de başladım. İletişim Fakültesi mezunu değilim. Gazetedeki bir yakınım “Staj yapmak ister misin?” diye sorduğunda İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Kulübü’nde proje asistanı olarak çalışıyordum. “*Cumhuriyet*’te fotoğraf çekmeyi öğrenirim” diye düşünmüştüm. Öyle olmadı.

Başladığımda Genel Yayın Yönetmeni İbrahim Yıldız’dı. Genellikle kadın stajyerleri kültür servisine, erkek stajyerleri spor servisine yollardı. İkisine de seçilmeyenler istihbarat servisine gönderilirdi. İstihbarat Servisi’ne yollandım. İyi ki de öyle olmuş. Adliyede muhabirlik yapan Hilal Köse izne ayrılınca, Temmuz 2013’te tamamen şans eseri adliyeye gönderildim. Türkiye siyasi tarihinde önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemde adliyede olmak, benim gibi çaylak bir muhabir için öğretici bir süreç oldu.

Bu kitap, Temmuz 2013’te adliye muhabirliğine başladığım o günden bugüne mahkemelerdeki, adliye koridorlarındaki tanıklığıma dayanıyor. Adliyede yolsuzluk soruşturmalarıyla başlayan muhabirliğimin son dört yılında ifade ve ba-

sın özgürlüğü davalarını takip ettim. Burada, bu davalarla ilgili *Cumhuriyet*'te yayımlanan haberlerde kendine yer bulamayan izlenimleri bir araya getirmeye çalıştım.

Kitabın önemli bir kısmı, Avukat Fikret İlkiz'in tanımlamasıyla bir "okul" olan *Cumhuriyet*'in 31 Ekim 2016'da başlayan, 7 Eylül 2018'de tamamlanan davasına ayrıldı. Yargılanan meslek büyüklerimden gazeteciliğin nasıl yapılması gerektiğini, onlara ceza veren yargı mensuplarından gazeteciliğin ne olmadığını öğrendim; öğrenmeye devam ediyorum. Bu "adli operasyon"un yapı taşlarının neler olduğunu, nasıl döşendiğini hem adliye hem de *Cumhuriyet*'in koridorlarından anlatmaya çalıştım.

Elbette *Cumhuriyet*'e yönelik bu yargısal kuşatmayı AKP'nin hedef aldığı diğer kesimlere yönelik kuşatmadan ayrı tutmak mümkün değildi. Bu nedenle kitapta *Cumhuriyet*'in yanı sıra duruşmalarına girmek için güvenlik görevlileriyle cebelleştığımız *Sözcü*, Altanlar/Nazlı Ilıcak, Murat Aksoy/Atilla Taş, Barış Akademisyenleri (BAK) ile Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) ve Halkın Hukuk Bürosu (HHB) davalarına dair bölümler de yer alıyor.

Bu davaları, cemaat mensuplarının yargıdan tasfiyesi ile şekillendirilen Ağır Ceza Mahkemeleri'nin yargılama pratiğini gözler önüne serebilmek için seçtim. Bu davalarda Anayasa'yı ihlal eden hâkimler, geçmişte AKP iktidarının yanında saf tuttuğu halde neden sanık sandalyesinde olduğunu soran "gazeteciler", son sözünü söyledikten sonra yerine oturmadan mahkûm edilen Barış Akademisyenleri, "hissiyata" ve "düşmanlığa" dayalı tanıklıklar, sanığa sesi yüksek çıktığı için "rahatsız oluyoruz" diyen hâkimler ve çocukluğumun dille-re pelesenk şarkısı "Ham Çökelek"i söylemiş Atilla Taş vardı.

Öğrenmeyi öğrendiğim *Cumhuriyet*'ten bu kitabı yazarken ayrıldım. Gönüllü bir ayrılış değildi. Orayı hep güzel hatırlayacağım.

İÇİNDEN MİTOLOJİ GEÇEN DAVALAR

FİKRET İLKİZ

Siyasal iktidarlar insan haklarını ellerinin tersi ile iterler. Cezalandırma gücünü sürekli tehdit olarak elde tutmak istediklerinden ceza hukukunu vazgeçilmez bir araç olarak kullanırlar. Kurallara, kanunlara uymanızı beklerler. Aksi takdirde devletin zorlayıcı gücü sizi hapse atabilir.

Yıllardan beri süregelen devletin cezalandırma yetkisinin ve gücünün en çok tartışıldığı mekânlar mahkeme salonlarıdır. Duruşmalar forum alanı gibidir.

Devletlerin cezalandırma gücü; insan haklarıyla sınırlandırılmalıdır. İnsan haklarının ürettiği hukuk insanlara ve devlete egemen olmalıdır. İnsanlar özgürlüklerini korumak istediğinde çatışmalar yaşanabilir. Çatışmaların önlenmesi veya uyuşmazlıkların bitmesi ve düzenin korunması amacıyla yargıdan medet ummak bulunabilmiş en eski çarelerden biridir, eğer çare ise...

Yargılama sonunda verilen mahkeme kararlarının ortaya koyduğu gerçeğin bir başka yüzü daha vardır. Yargıladığımız her kişi, sizi yargılar. Bu gerçeğin öteki yüzüdür. Görünen yüzünden çok farklı bir değer yargısıdır. Hükmün verildiği

tarihte değil ama hüküm tarihinden çok sonra bile; yargılanlar kendilerini yargılayanların yargıcıdır.

Adliye koridorlarının gözü kulağı, duvarlarının sözü olsa duruşmalarda yaşananları başka türlü anlatırdı. Başka gerçekler görünür olabilirdi. Birbirine benzemeyen ve birbirine çok benzeyen yargılananların; kendilerini yargılayanları yargıladıkları kaç davada, kaç insan gelmiş geçmiştir adliye koridorlarından?

Ceza davaları açarak ve davalar üzerinden demokrasiyi ve basın özgürlüğünü sürekli tartışan bir ülkede yaşamak başka bir cezalandırma yöntemi sayılabilir mi?

Yaşadıklarımız acaba *Sisifos*'un cezası gibi bir ceza mıdır?

Yıllar önce yaşadıklarımızı yeniden ve tekrar yaşamakla mı cezalandırıldık?

Dağın tepesine çıkardığımız kayayı yeniden tepeye taşımak mıdır cezamız?

Zeus, sırları ortaya dökülünce öfkelenip *Sisifos*'u cezalandırmıştı!

Yunan mitolojisinde, ölümlülerin en bilgisi insan olarak bilinen *Sisyphos* yeraltı dünyasında sonsuza kadar büyük bir kayayı bir tepenin en yüksek noktasına dek yuvarlamaya mahkûm edilmiş bir kraldır. Homeros bu durumu şöyle anlatır:

Sisyphos'u gördüm, korkunç işkenceler çekerken; yakalamış iki avucuyla kocaman bir kayayı ve de kollarıyla bacaklarıyla dayanmıştı kayaya, habire itiyordu onu bir tepeye doğru, işte kaya tepeye vardı varacak, işte tamam, ama tepeye varmasına bir parmak kala, bir güç itiyordu onu tepeden gerisin geri, aşağıya kadar yuvarlanıyordu yeniden baş belası kaya, o da yeniden itiyordu kayayı, kan ter içinde...

Albert Camus'ye göre *Sisifos*'un kayayı tepeye kadar taşıyıp tam tepeye gelince kayanın geri yuvarlanması halinin yarattığı bu kısır döngüyü trajik yapan, *Sisifos*'un her deneyişi-

nin ardından kayanın tekrar düşeceğini bile bile taşı dağın tepesine çıkarmaya gayret etmesidir. Camus; saçmalığa pes etmeyen Sisifos'un içinde bulunduğu cezalandırma yöntemine sonsuza kadar çare bulamayacağını bilir, fakat saçmalığı geriletilebileceğinin farkında olduğuna inanır. Bu yüzden *“tepelere doğru tek başına didinmek bile bir insanın yüreğini doldurmaya yeter”* der ve insanın *yaşamın anlamsızlığına ve tüm baskılarına rağmen direnmek* zorunda olduğuna dikkat çeker.

Yaşanılan bazı şeyler, verilen bazı kararlar anlamsız, insafsız, boş ve “cezalandırma” gibi gelebilir. Ama yargılananların davalarda yaptıkları savunmalarıyla asıl yargılananların yargılayanlar olduğu fark edilince, öfkelenmeler, siyasal iktidarın cezalandırma gücünü hatırlatmalar hiç boşuna değildir. Yargıladıklarının “gücü” yargılayanların korkulu rüyalarıdır.

Sisifos'un cezasını örneklersiniz, İkarus derler. Labirentleri hatırlatır ve cezayı seçerler.

Efsaneye göre Girit Kralı Minos, kendisine yenilen Atinalılardan her dokuz yılda bir, yedi kadın yedi erkek kurban alıp, devasa bir labirent içinde yaşayan canavar Minotor'a yem olarak vermektedir. Labirentten çıkabilenler kurtulur, özgür kalır. Atinalı savaşçı Theseus Girit'e gelir. Labirentin mimarı Daidalus ile oğlu İkarus'un yardımıyla Minotor'u öldürüp labirentten çıkar. Bunu duyan Kral Minos, Daidalus ve oğlunu ceza olarak bir kuleye kapatır.

Daidalus oğlu İkarus ile kulede hapis kalır. Aklına balmumu ve tüylerden, tıpkı kazlarınki gibi bir kanat yapıp havalandırarak kuleden kaçmak gelir. Kulenin penceresine konan kuşların tüylerini balmumuyla yapıştırarak iki çift kanat yapar. Biri kendisi, biri de oğlu için. Oğlu İkarus'un da kanatlarını takınca uçmadan önce ona şöyle der:

Oğlum. Bu iğrenç yeri terk etmeden, tehlikesizce havadan geçmeden ve kendimizi emniyette bulacağımız yerlere var-

madan evvel sana söyleyeceklerimi dinle. Havada uçarken şuna dikkat et ne çok yüksekte ne de çok alçakta uç. Havanın ortasında uçmak gerekir. Eğer çok yükseklere çıkar-san güneşin ateşi seni yakar, kanatları birbirine yapıştırmak için kullandığımız balmumu erir. Eğer çok aşağıdan uçar-san denizin rutubeti kanatlarını ıslatır ve ağırlaştırır. En iyisi sen beni takip et, uçuşunu benim uçuşumla ayarla.

Ancak İkarus, babasının uyarılarına kulak asmaz, bu uyarılara uygun davranmaz ve yükseldikçe yükselir. Güneş balmumlarını eritir ve İkarus uçamayarak denize düşer, ardından da boğularak ölür. Baba Daidalus uçar ve kurtulur...O günden sonra denizin adı İkarus kalır.

İkarus'un güneşe yakın uçmasının sebebi belki de özgürlüğe ve keşfetmeye karşı duyduğu o büyük tutkudur. Sonunda öleceğini bile bile güneşe doğru kanat çırpın İkarus'un öyküsü; keşfetmeye tutkuyla bağlı insanlar içindir, ilham vericidir, unutulmaz bir öyküdür.

Yargılananların gücünden korkanlar devlet baba hatırlatmasını yapar. Yargılananlar söz dinlemez, ama güçlüdürler. Tutkuyla istedikleri özgürlükler uğruna, başkaldırırlar.

Dağın tepesine yuvarlanarak zor zahmet çıkarılan kayanın tam tepeye varınca itilerek geriye gönderilmesi cezası, sırları ortaya çıkan Zeus'un öfkesi ise eğer; bütün sırları ortaya dökülenlerin Sisifos'u andıran cezalandırmalarına karşılık kendi gücümüzle usanmadan kayayı yeniden tepeye taşımak boyun eğmek değil; cezaya başkaldırıdır.

Bazen bazı ceza davalarının içinden mitoloji ve efsaneler geçer...

Biri Sisifos der yargılanır ve cezalandırılır, diğeri İkarus'u hatırlatır, yargılar ve mahkûm eder.

Biri İkarus demiştir ama aslında yargılanandır, diğeri Sisifos'dur ve asıl yargılayandır.